

50-årsdagen av den antiauktoritära kongressen i S:t Imier, september 1872

Max Nettlau

1922

Den 15-16 september firade våra vänner i Schweiz, bland vilka befinner sig Bertoni, femtioårsdagen av den internationella kongressen i St Imier år 1872. Bakunin och hans närmaste vänner bland italienarna och spanjorerna samt Jurafederationen kommo i åtanke vid högtiden.

Jurafederationen var länge den antiauktoritära arbetarrörelsens förnämsta stöd. I dess sköte sprang syndikalismen fram. Federationen var det förnämsta intellektuella och moraliska centrum för motståndet mot att arbetarrörelsen skulle bli behärskad av den auktoritära andan. Syndikalismen står i stor tacksamhetsskuld till Jurafederationen och en av Jurabergens söner, James Guillaume, som ända in i sina sista levnadsår, han dog i Paris, arbetade träget för att befördra den antiauktoritära socialismen.

Minnet av kongressen är levande och firas ej av blott pietet, ty de orsaker som ledde till denna betydelsefulla kongress äro också i dag förhanden, den lösning av frågorna som denna kongress försökte är aktuell just nu, blir först nu levande, i synnerhet i ljuset av de sista årens stora misär evad det gäller "internationalen". Därför lönar det mödan att försätta sig tillbaka till denna tid, lära känna de dåvarande frihetligt sinnade personernas uppfattningar och försök till lösningar av frågorna. Möjligen ger detta fingervisningar för nutiden.

Efter kongressen i Basel i september 1869 försiggick ett fredligt arbete på skilda linjer och samtidigt en världskamp mellan de olika socialistiska huvudriktningarna: Statssocialister, antiauktoritära, kollektivisterna och proudhonister.

Generalrådet i London bestod av marxister, reformpolitiker och trade-unionister. I Basel hade revolutionärerna, Bakunin och hans vänner, ingenting att invända mot att generalrådet skulle erhålla större formella rättigheter, då de icke trodde de skulle komma att missbrukas.

Marx, som icke ens var belåten med kongressen i Brüssel år 1868, blev högeligen missbelåten och uppretad över att hans spekulation att genom kongresserna och generalrådet kunna påtrycka hela internationalen sina idéer grundligt misslyckades på kongressen i Basel. Där visade det sig att anarkismen var levande och vann ganska stor framgång. Den auktoritära socialismen trängdes tillbaka till defensiv. Valpolitikerna i speciellt Genf visade också stort missnöje; de ville skörda frukter av valsegrarna. Avhållandet från att delta i väljandet, förtroendet till syndikalistisk aktion och social revolution, vilket fanns i Jura i Schweiz, betraktades av valpolitikerna med ovilja.

Med anledning därav började strax efter kongressen i Basel offensiven från de auktoritäras sida. Det uppstod en rad stridsfrågor, vilka den auktoritära riktningen på grund av att den hade alla instanser i sina händer, antingen sökte hålla öppna så länge som möjligt, eller också avgöra, beroende på arten. Den antiauktoritära riktningen ville framförallt att nästa kongress genom en offentlig diskussion skulle göra ställningen och läget klart.

Kriget mellan Frankrike och Tyskland förhindrade kongressen år 1870, förföljelserna efter Pariskommunens fall gav den auktoritära riktningen en förevändning att år 1871 ersätta kongressen med en privat sammankomst i London, hösten 1871. Denna konferens avgjorde, utan grundlig och objektiv undersökning, stridsfrågorna på ett mycket partiskt sätt. Konferensen sökte också påtvinga internationalen den Marx'ska doktrinen om "politisk aktion", som leder till valpolitik och reformsocialism.

Denna sammankomst i London ledde till den första internationella antiauktoritära protesten: Det av Jurakongressen i Sonvillier den 12 november 1871 beslutade utmärkt redigerade cirkuläret till alla internationalens federationer. I detta dokument, som fordrade omedelbart inkallande av en allmän kongress och som bland andra undertecknats av den i sommar avlidne Jules Guesde, heter det bland annat:

"Vi fordra att principen om sektionernas självständighet, som hitintills legat till grund för vår sammanlutning, skall kvarstå inom Internationalen; vi fordra att Generalrådet, vars åliggande blivit förfalskade av Basalkongressens administrativa beslut (vilka tillät Generalrådet att intill följande kongress avgöra stridsfrågor och tilldelade den rätten att upplösa sektionerna) skall återfå sin vanliga roll, vilken är att tjänstgöra som byrå för korrespondens och statistik; – den enhet som man vill införa medelst diktatur och centralisation, vilja vi förverkliga genom de självständiga gruppernas fria federation."

"Det kommande samhället bör inte vara något annat än fortplantandet i hela världen av den organisation som Internationalen skapat. Därför böra vi skapa denna organisation så mycket som möjligt i överensstämmelse med vårt ideal. Hur skulle ett fritt och egalitært samhälle kunna utgå från en auktoritär organisation? Omöj-

ligt. Internationalen, framtidssamhällets embryon, bör redan nu vara den trogna bilden av våra frihets- och federationsprinciper och bör den bortstöta varje princip som bär inom sig auktoritets- eller diktaturtendenser.”

Det torde vara bekant att Bakunin och hans vänner med största energi, i synnerhet i Italien och Spanien, arbetade på att sprida denna protest och sina idéer. Marx sökte, så som han i tidigare år vid personliga tvistigheter plögade, göra stämning i sitt sinne genom att utge en av personliga angrepp fylld stridsskrift, som han lät underteckna av det honom lydande generalrådet. I maj 1872 spriddes detta privatcirkulär om den så kallade splittringen i internationalen. Strax därefter inkallades kongressen, som icke kunde uppskjutas längre. Men kongressen inkallades icke till Schweiz, utan till det London närmast liggande Holland (Haag, sept. 1872), som, med undantag för Belgien, ligger långt avlägset från de romerska länderna.

I Jurafederationens Bulletin, den 15 juni, avtrycktes Bakunins med fleras svar på Marx' privatcirkulär. Italienerna utgav svaren som broschyr. De antiauktoritära federationerna dryftade läget med anledning av generalrådets häftiga angrepp. Den 13 till den 16 juli vistades Bakunin hos James Guillaume i Neuchatel, dit han anlände från Zürich. Han skrev där en rad brev till Italien och Spanien.

Vi känna endast ett av dessa brev, nämligen brevet av den 16 juli till C. Gambuzzi i Neapel, som då stod något vid sidan om rörelsen. I korta drag skildrar Bakunin läget. Av brevet framgår: Generalrådet vill uppenbart översvämma kongressen i Haag med fogliga delegerade och skapa en tysk, marxistisk majoritet (vilken även skedde). Bakunin skriver vidare att det vore dumt att delta i kongressen. Jurafederationen hade sänt en protest till London, fordrande att kongressen avhålls i Schweiz, vilket London i brev den 28 juli avslagit. Efter avslag på denna begäran skulle man hemställa till italienerna och spanjorerna att icke besöka kongressen i Haag utan i stället sända delegerade till de ”fria och oavhängiga sektionernas konferens” i Schweiz ”för att stadfästa och upprätthålla oavhängigheten och för att organisera en intim federation – en federation av sektioner och federationer för oavhängighet inom Internationalen.

Bakunin var sålunda verksam i denna riktning.

Kongressen i Rimini den 6 aug., organiserad av den italienska federationen, sköt generalrådet och Haagkongressen åt sidan, i en resolution förklarade kongressen, ”att från och med detta ögonblick bryter den Italienska federationen all solidaritet med Londons generalråd, men understryker samtidigt dess ekonomiska solidaritet med alla arbetare och föreslår alla sektioner, som inte dela Generalrådets auktoritära principer att den 2 sept. 1872 sända sina delegerade, inte till Haag, men till Neuchatel i Schweiz för att där öppna den Allmänna anti-auktoritära kongressen.”

Detta betydde Internationalens klyvning, eftersom den Italienska federationen inte mer intresserade sig för själva Generalrådet eller de sektioner som godkände densammans åsikter. Detta var ingalunda James Guillaudes önskan, vilken, liksom de flesta jurassier, satte ett mycket stort värde på en sammanslutning av alla arbetare från olika riktningar i Internationalen. Därför uttalade sig Bulletinen mot det italienska beslutet och i det till den juradelegerade i Haag av Jura-kongressen den 18 aug. tilldelade mandatet heter det att han skall verka för ”Generalrådets avskaffande och för upphävande av all auktoritet inom internationalen”, handla solidariskt med de spanska, franska, italienska och alla andra anti-auktoritära delegerade och i händelse av avslag på organisationsförslaget i överensstämmelse med de övriga anti-auktoritära delegerade draga sig tillbaka från kongressen.

* Bakunin syntes då anse att ett samarbete mellan de olika riktningarna inom internationalen icke längre var möjligt; han använde sin egen kraft till utbredandet av anarkistiska idéer och organiserandet av revolutionära aktioner i de länder som därför syntes speciellt lämpliga, i synnerhet Italien och Spanien.

Bland den ryska och sydslaviska ungdomen i Zürich verkade han ivrigt. Han besökte den sista jurakongressen. Cafiero anlände till Jura i Schweiz för första gången efter denna kongress. Som gäst reste Cafiero till kongressen i Haag (den 30 augusti) medtagande Bakunins sista brev (vars innehåll är oss obekant) till representanterna från Jura och Spanien. Samma dag började Bakunin rekonstruera statuterna till Alliance socialiste revolutionnaire. Till den 5 september arbetade Bakunin på dessa statuter.

Samma vecka som Marx i Haag (2-7 sept.) sökte med en för Marx karaktäristisk blandning av plumphet blåsa ut livsljuset i ”Alliancen”, arbetade sålunda Bakunin i all stillhet på Alliancens statuter. Marx måste någonstades ha fått den föreställningen att han förföljelser mot ”Alliancen” skulle göra något intryck på dess medlemmar. Det är verkligen skada att Marx aldrig erhöll någon inblick i Bakunins och hans kamraters verkliga arbete, utan

endast hade att stödja sig på överlöparens och tvivelaktiga subjektiva prat och dokument, vars sanna karaktär han icke förstod (gamla utkast, som fick gälla som giltiga statuter).

Det är att hoppas att hans ekonomiska studier stödde sig på bättre material.

Bakunin måste vetat att de italienska delegerade till kongressen i Schweiz och de spanska delegerade till kongressen i Haag skulle besöka honom i Zürich. Den 5 sept. kom G. Fanelli, L. Nabruzzi (Romagna), den 7 kom Malatesta (Neapel), den 11 kom från Haag Cafiero och de spanska delegerade Morago, R. Farga, Pelliger, Marselau och Alerini, den 12 kom Andrea Costa, sekreterare i den italienska federationen.

Tillsammans med dessa vänner dryftades nu statuterna för Alliancen och den 13 sept. konsoliderades och avslöts på nytt den hemliga förbindelsen, "accepté-baiser fraternel et serrement de main solennel", skriver Bakunin i sin dagbok, ur vilken alla dessa intima data äro hämtade.

Därefter dryftas kongressen i S:t Imier, som skulle äga rum den 15 och 16 sept., och i vilken alla skulle deltaga.

James Guillaume, en av de delegerade från Jura, hade deltagit i kongressen i Haag. Icke ens spanjorerna godkände hans taktik på denna kongress. Cafiero var rasande över hans moderatism. Guillaume själv förstod icke till början hur stark motvilja Marx' och Engels tillvägagångssätt hade väckt till och med hos deras förutvarande närmaste kamrater i generalrådet, Eccarius, Jung, Hales, m. fl. På kongressen i Haag tillämpade Guillaume den taktiken att icke bryta förbindelserna med generalrådet; han lyckades formera en minoritet, som avfattade och till mångas förvåning föredrog den så kallade "Deklaration de minorite", som var undertecknad av bland andra Viktor Dave, Malatesta, A. Ross (Sajin), Z. Ralli, vilka höra till de få överlevande från denna tid.

I S:t Imier den 15 och 16 sept. möttes två uppfattningar. Italienarna och Bakunin (till vilken även G. Le-français, medlem av kommunen anslöt sig) voro av den uppfattningen att alla förbindelser med generalrådet absolut skulle avbrytas och alla antiauktoritära federationer förenas. Guillaume och jurassierna förfäktade den ståndpunkten att förbindelserna skulle upprätthållas; principen om organisationernas autonomi skulle man sträva efter att söka få genomförd inom internationalen. Spanjorerna kunde icke ta ställning utan att fråga sin organisation. Den av Guillaume och jurassierna förfäktade ståndpunkten segrade på kongressen. Kongressens viktigaste beslut föreligger i "Pacte d'amitié, de solidarite et de défense mutuelle entre les Federations libres". (Överenskommelsen om vänskap, solidaritet och försvar mellan de fria federationerna.)

I upprepade långa samtal med Bakunin, i synnerhet på kvällen den 16, förklarade Guillaume sin ståndpunkt och taktik i Haag. Bakunin förklarade sig slutligen överens med Guillaume och påverkade de honom närstående italienarna o. spanjorerna, medan Guillaume upprätthöll de av honom inledda eller förnyade förbindelserna med bland andra belgierna, fransmännen, engelsmännen.

Den hemliga organisationen, som reorganiserades den 13 sept., avhöll i Zürich, den 18-21 sept., en ny sammankomst. Den 22 reste spanjorerna, den 23 italienarna (Pezza, Fanelli, Cafiero, Nabruzzi och Malatesta). Costa stannade ännu några veckor i Jura. Ett nummer av en tidskrift: La Rivoluzione sociale, utkom utan tryckort (Neuchatel?). Jag har hittills icke lyckats komma över något exemplar av denna skrift.

Under de kommande månaderna förenklade det nya marxistiska generalrådet i New York utvecklingen genom ett sinnlöst rasande mot de antiauktoritära federationerna, vilka rådet utan vidare uteslöt ur internationalen. En följd därav var att det enda som blev kvar av den marxistiska internationalen var generalrådet självt och några sektioner här och där, tills den totala upplösningen följde år 1876.

En följd av detta var att federationerna av sig självt bragtes i närmare kontakt med varandra, även italienarna insågo nu att det var värdefullt att arbetarna i alla länder förenade sig på grundval av ekonomisk solidaritet mot kapitalismen och full autonomi ifråga om idéer och taktiskt tillvägagångssätt.

Bakunin korresponderade livligt med italienarna, spanjorerna, jurassierna och sina slaviska vänner, vilket hans tyvärr endast till slutet av 1872 bibehållna dagbok visar. Genom stora kollektiva brev (brev äro tyvärr icke i behåll) sökte han framskapa en enhetlig uppfattning i fråga om mål och medel. Om någon skulle falla på den idén att däri se en ledning, så må erinras om att Bakunin skrev ett särskilt brev till varje land och dessutom lät dessa brev följas av brev till enskilda intimare kamrater. Genom detta arbete, som var mödosamt och tröttande, åstadkom Bakunin att det av sig självt så att säga framskapades decentralisation, individualisering och diffirensering.

Tydligast se vi resultatet av denna verksamhet i de resolutioner, som antogs på den italienska federationens kongress i mars år 1873 i Bologna. resolutionerna 6-9 äro speciellt att hänföra till Bakunins förslag. Resolutionen nr 6 fastställer som villkor för att italienarna skola delta i nästa internationella kongress att följande reformer genomföres:

1) Återställandet av den gamla rättsgrunden inom internationalen (1864);

2) Solidaritet i den ekonomiska kampen blir förklarad som enda obligatoriska band mellan medlemmarna i internationalen. varje federation, sektion eller grupp har full frihet att antaga och fullfölja det politiska program, som de anse bäst, och organisera sig offentligt eller hemligt för att genomföra det, dock alltid under förutsättning att det icke strider mot vår sammanslutnings mål: Fullständig och direkt emancipation av proletariatet genom proletariatet självt;

3) Avskaffande av varje auktoritet och varje centralvåld inom internationalen och följaktligen organisationsfrihet och full autonomi för alla sektioner och federationer.

Det skulle föra för långt, och det må bli den kommande tiden förbehållet att visa, att den därpå följande allmänna kongressen i Gent år 1873 avhölls i detta sinne och reorganiserade internationalen. På grundvalen av autonomi ifråga om taktik och idéer förenades på denna kongress anarkister, politiska socialister, den sig i Belgien bildande reformsocialistiska riktningen o. s. v.. Kongresserna i Brüssel 1874, Bern 1876, Verviers 1877 besöktes av lasalleanare och andra grupper för anarkismen främmande riktningar, men de voro ense ifråga om det den ekonomiska solidariteten och det ömsesidiga respekterandet av varandras meningar. På kongresserna funno dessa riktningar ett vänligt mottagande. Marx och hans omgivning var i dessa dagar fullständigt moraliskt isolerad.

Genom samarbetet mellan de olika riktningarna höll sig emellertid den internationella stämningen, vilket också tog sig uttryck i bland annat den på belgiskt förslag avhållna världskongressen i Gent 1877.

I London fanns en svag rörelse i vilka de av Marx bortintrigerade gamla ledarna av gamla Internationalen, Hales, Eccarius, Jung Weston m. fl. återfunnos. Det enda dokument som är mig bekant i fråga om denna rörelse (The International Labour Union 1877-78) är ett protokoll, som en svensk i Amerika, Axel Staal, år 1910 sände till Peter Krapotkin.

I "Archiv für die Geschichte des Sozialismus", Band IX, har jag närmare behandlat detta dokument.

Genom den av Guillaume i Haag och sedan i S:t Imier företrädde uppfattningen, att alla olika riktningar måste sammanslutas på grundval av ekonomisk solidaritet och autonomi ifråga om idéer och taktik befodrades kraftigt de internationella strävandena. Med undantag för marxister och blanquister erkände också alla socialistiska riktningar detta faktum.

Marxism, Blanquism och internationalitet utesluta varandra.

Blanquismen förvandlar sig städse vid minsta anledning till ultrapatriotism.

Om vi tänka på Blanquis "Fosterlandet i fara" år 1870, boulangisterna sedan år 1887 eller Herveismens i Frankrike utveckling till patriotism – alltid har så varit fallet. Den marxistiska diktaturen är absolut osocial och strävar endast efter att förrinta varje annan socialistisk riktning, vilket bevisas av Ryssland, där den finnes i renkultur och kan verka fritt.

Sedan år 1872 hade Internationalen för Marx inget värde mera, enär han icke kunde behärska den längre, vilket han sedan Haagkongressen hade insett var omöjligt. Då år 1889 internationella kongressen ägde rum i Paris (att det blev två kongresser var en frukt av marxistiska intriger) så var det som en följd av anarkisternas här omtalade ansträngningar ganska naturligt att olika socialistiska riktningar deltog. Aktningen för ömsesidig frihet hade bevarats. Sedan försök gjorts i Brüssel (1891), Zürich (1893) lyckades det slutligen i London år 1896, med hjälp av de många små länderna, liksom i Haag med hjälp av de många små sektionerna, att uttränga alla icke marxistiska riktningar, likgiltigt och det var anarkistiska eller syndikalistiska riktningar. Sedan denna tid har världen haft att glädja sig åt det som vi kalla den "andra internationalen".

Det synes mig att vi idag ha något att lära av det som skett, nämligen att en enig och kraftig international måste ha följande grundlag:

1) Ekonomisk solidaritet mellan de utsugna i kampen mot kapitalismen;

2) Mänsklig solidaritet för att utestänga varje krig och förhindra varje undertryckande av den aggressiva nationalismen;

3) Autonomi i fråga om idéer och taktik, vilket utesluter en rörelses påtvingande på andra och följaktligen också varje form av diktatur.

Jämte denna international skall naturligtvis bestå internationaler av de olika praktiska och teoretiska riktningarna, anarkism, syndikalism, Kooperation o. s. v.

Dessa internationella sammanslutningar vinna genom arbete kraften och genom det fria experimentet vinna vi nya erfarenheter, betydligt värdefullare än den nuvarande marxismen med sitt vedervärdiga spel med internationalerna nr 2, 2½, 3.

För oss, om än vi äro unga eller gamla, är den gamla internationalen, den första och enda internationalen, aldrig död. Möjligen visar denna tillbakablick på händelserna år 1872 att de dåvarande representanterna för den internationella tanken visste att reda sig mera praktiskt och på ett kraftigare sätt än nu oftast är fallet.

Må vi tänka på männen från 1872. De få som ännu leva bland oss varder hälsade!

APPENDIX

Deltagarförteckning, delegater på kongressen i S:t Imier, hämtad härifrån:

6 delegater från de italienska sektionerna:

Michail Bakunin (1814-1876)

Carlo Cafiero (1846-1892)

Andrea Costa (1851-1910)

Errico Malatesta (1853-1932)

Giuseppe Fanelli (1827-1877)

Ludovico Nabruzzi (1846-1920)

4 delegater från de spanska sektionerna:

Charles (Carlos) Alerini (1842-1877)

Rafael Farga-Pellicer (1844 ??-1890)

Nicolas Alonso Marselau

Tomàs Gonzáles Morago (??-1885)

2 delegater från de franska sektionerna:

Camille Camet (1850-??)

Jean-Louis Pindy (1840-1917)

2 delegater från Jurafederationen:

James Guillaume (1844-1916)

Adhémar Schwitzguébel (1844-1895)

1 delegat från Amerika:

Gustave Lefrançais (1826-1901)

Det Anarkistiska Biblioteket

Max Nettlau
50-årsdagen av den antiauktoritära kongressen i S:t Imier, september 1872
1922

Röda Fanor, okt. 1922
Hämtad från sovversiva.wordpress.com

sv.anarchistlibraries.net